

فهرست

سرآغاز بایک رکاب شروع شد | ۷

۱ — تاج باشکوه | ۱۶

وقت اضافه زدراکو رایکوف، مردی که «مکتب خانه» را به
«دانشگاه» تبدیل کرد | ۲۲

۲ — ستاره آسیایی | ۳۰

۳ — تاج ایران | ۳۹

وقت اضافه علی جباری، اولین سلطان! | ۴۵

۴ — فتح تخت جمشید | ۵۰

۵ — ملی به رنگ آبی | ۵۸

وقت اضافه منصور پورحیدری، صخره آرام | ۶۲

۶ — استقلال تاج | ۶۵

وقت اضافه ناصر حجازی، عقابی با پنجه‌های
دستکش پوش | ۷۱

۷ — وقت خوب مصائب | ۷۷

۸ — آسیا، خانهٔ آبی‌ها! | ۸۴

۹ — قلعه‌ای از جام | ۹۳

۱۰ — استقلال شیرین فرهاد... | ۱۰۴

— افتخارات باشگاه استقلال | ۱۱۵

— سیر تاریخی وقایع باشگاه استقلال | ۱۱۶

— سیر تاریخی ایران و جهان | ۱۱۷

سرآغاز بایک رکاب شروع شد

تازه یک ماهی از پایان جنگ جهانی دوم گذشته بود. ایران هنوز خاطرات تلخ روزهای اشغال متفقین را فراموش نکرده بود. مزرعه حیوانات جورج اورول تازه به بازار آمده بود. پی پی جوراب بلند آسترید لیندگرن هنوز داغ داغ در چاپخانه بود. بازی های المپیک، جام جهانی فوتبال و لیگ های اروپایی همه به خاطر جنگ جهانی تعطیل بودند.

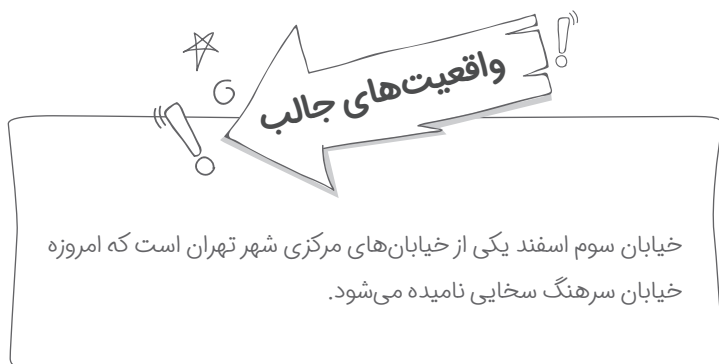

در تهران کابینه چند نخست وزیر پشت سر هم سقوط کرده بود و می شد حدس زد کابینه دوم ابراهیم حکیمی هم قرار نیست عمر درازی داشته باشد. هوا میان

تابستانی ماندن یا پاییزی شدن هنوز مردد بود که دوچرخه‌سواری تصمیم گرفت باشگاه ورزشی‌ای را که یک سال بود برای خودش و دوستانش به راه انداخته بود رسمی و ثبت کند.

آن دوچرخه‌سوار، که پرویز خسروانی نام داشت، فقط دوچرخه‌سوار نبود، بلکه ستوان یکم ارتش ایران بود و بعدتر تا درجهٔ سپهبدی و ریاست سازمان تربیت بدنی ایران هم پیش رفت. خسروانی سرانجام با کمک مردان سرشناسی چون محمد خاتمی، پرویز عمواغلی و حسین کیایی در خیابان سوم اسفند و در مکانی بسیار ثقیل باشگاهی با نام دوچرخه‌سواران تأسیس کرد و به رؤیای خود رنگ واقعیت بخشید.

ورزش وارداتی فوتبال روزبه‌روز در ایران محبوب و محبوب‌تر می‌شد. به پیشنهاد پرویز عمواغلی ورزش فوتبال به ورزش‌های موجود در باشگاه دوچرخه‌سواران اضافه شد تا بدین ترتیب از چهارم

مهرماه سال ۱۳۲۴ ماجراجویی پسران آبی رسماً آغاز شود. علی دانایی فرد که از خوش‌نام‌ترین مردان تاریخ فوتبال ایران به حساب می‌آید از همان ابتدا هدایت تیم فوتبال دوچرخه‌سواران را بر عهده گرفت و کوشید تا با کشف استعدادهای ناب از دورافتاده‌ترین بخش‌های کشور با تیم‌های قدرتمند آن زمان فوتبال ایران یعنی دارایی و شاهین وارد رقابت شود.

پسران دانایی فرد اولین بار در بهار ۱۳۲۵ در یک بازی دوستانه مقابل تیم گیو بندر انزلی صف کشیدند و چند ماه بعد با پیراهن‌هایی به رنگ آسمان در اولین بازی رسمی خود در برابر تیم سرباز در چارچوب رقابت‌های جام باشگاه‌های تهران رنگ آبی را به نماد دوچرخه‌سواران تبدیل کردند.

واقعیت‌های جالب

علی دانایی‌فرد، که آن زمان ورزشکاری شناخته شده بود، در ابتدا دوومیدانی کار بود. بعدها به فوتبال علاقه‌مند شد و سه باشگاه به نام سه فرزند شخصیت اسطوره‌ای فریدون در شاهنامه، یعنی سلم، تور و ایرج بنا کرد. او یکی از اعضای حلقهٔ اول باشگاه ورزشی دوچرخه‌سواران بود. دانایی‌فرد بیش از بیست سال سرمربی دوچرخه‌سواران و تاج بود و از این نظر رکورددار سرمربیگری در تاریخ استقلال است. ایرج دانایی‌فرد، اولین گل‌زن تیم ملی فوتبال ایران در جام‌های جهانی، فرزند او بود.

با اضافه شدن رشته‌های ورزشی‌ای چون پینگ‌پونگ، بسکتبال و بوکس، دیگر نام دوچرخه‌سواران با باشگاه پروبال گرفته خسروانی همخوانی نداشت و به همین خاطر در جلسه‌ای که اعضای هیأت مدیره باشگاه برگزار کردند به پیشنهاد امیرمحمد خاتمی، کاپیتان وقت تیم ملی، نام دوچرخه‌سواران به تاج تغییر یافت. بدین ترتیب ماجراجویی آبی پوشان از سال ۱۳۲۸ تا ۱۳۵۷ با نام «تاج» گره خورد. پسران آبی با قهرمانی در جام حذفی تهران در سال ۱۳۲۶ به اولین جام رسمی خود رسیدند. سپس به افغانستان سفر کردند و با تیم ملی این کشور بازی دوستانه‌ای کردند.

تاج اولین تیم ایرانی بود که برای انجام مسابقه‌ای به سفر خارجی می‌رفت.

واقعیت‌های جالب

در لیست اسامی بازیکنان باشگاه استقلال در مسابقات حذفی باشگاه‌های تهران یک اسم عجیب هم به چشم می‌خورد. حسنعلی منصور! کسی که کمتر از دو دهه بعد نخست‌وزیر ایران شد و بعد به قتل رسید.

باشگاه تاج، برخلاف باشگاه شاهین، از هر قشری بازیکن جذب می‌کرد. با هدف کشف استعدادهای کشور در زمینه فوتبال، باشگاه‌های افسر، دیهیم، همایون، تورج و... را تأسیس کرد. ستارگان برجسته سال‌های بعد فوتبال ایران، چون منصور رشیدی، محمدرضا

عادلخانی و حسین کلانی را به ورزش کشور معرفی کرد. یکی از باشگاه‌های زیرمجموعه‌اش در شهر مشهد که تاج مشهد نام داشت زمینه‌ساز شکل‌گیری تیم ریشه‌دار ابومسلم شد.

تاج با معرفی ستارگانی چون بیوک جدیکار، اولین لژیونر تاریخ فوتبال ایران، امیرمحمد خاتمی، ناصر ملکی و نادر افشار که همگی

از نظر فدراسیون جهانی فوتبال (فیفا) اولین بازی تیم ملی فوتبال ایران در سال ۱۳۲۹ انجام شده است، اما قبل از آن هم تیمی به نام تیم ملی فوتبال ایران وجود خارجی داشت. ولی از آن‌جا که ایران عضوی از فیفا نبود، این تیم هم رسمیت قانونی نداشت.

بیشتر بدانید

باشگاه دیهیم تهران که عملاً باشگاه پایه یا تیم فوتبال باشگاه تاج به حساب می‌آمد، در جنوب شهر تهران بود و نقش مهمی در موفقیت‌های تاج داشت. لباس رسمی دیهیم پیراهن سفید با شورت و جوراب سیاه بود و از سال ۱۳۳۳ در فوتبال تهران فعال شد.

حسین کلانی که بعدها از اسطوره‌های باشگاه رقیب تاج، یعنی شاهین (و بعدها پرسپولیس) شد از همین باشگاه اوج گرفت و نامی پیدا کرد. دیهیم بعدها به سطح اول فوتبال ایران هم رسید و حتی به رتبه سوم باشگاه‌های تهران دست یافت.

در دهه ۵۰ پله، اسطوره برزیلی فوتبال جهان، به دعوت باشگاه تاج به تهران آمد. به همین مناسبت اسم باشگاه دیهیم را به پله تغییر دادند.

لباس خانگی باشگاه دیهیم تهران

در زمان خود در فوتبال ایران زبانزد عام و خاص بودند به قدرت اول فوتبال کشور تبدیل شد.

تاج در سال ۱۳۳۶ باشکست دادن نماینده تبریز در فینال مسابقات بین‌استانی در اصفهان به اولین جام رسمی کشوری خود هم دست یافت.

سال ۱۳۳۸ تاج هم قهرمان جام باشگاه‌های تهران و هم قهرمان جام حذفی باشگاه‌های تهران شد و اولین دوگانه‌اش را به دست آورد. یکه‌تازی تاج در تهران تا چند سال بعد هم ادامه پیدا کرد و به این ترتیب در مدتی کمتر از یک دهه تاج دیگر نامی بود که فوتبال ایران بدون آن قابل تصور نبود.

واقعیت‌های جالب!

لژیونر به بازیکنی می‌گویند که برای بازی فوتبال در تیمی باشگاهی در کشوری خارجی، از کشور خودش خارج می‌شود. بیوک جدیکار، در سال ۱۳۳۶، بعد از درخشش مقابل تیم ویکتوریا برلین آلمان مورد توجه این تیم قرار گرفت و یک فصل را در فوتبال آلمان با این تیم گذراند.

تاج باشکوه

دههٔ چهل برای تاج با افتخار و درخشش آغاز شد اما از سال ۱۳۴۲ این روال تغییر کرد. تیم فوتبال شهربانی تهران که از سال‌های دههٔ سی فعالیت می‌کرد، با تغییر ساختار به تیم پاس تهران تبدیل شد و به شکل قانونی تمام ستارگان نظامی باشگاه تاج را تصاحب کرد. نسل ستارگان سابق باشگاه هم به تدریج از فوتبال کناره گرفتند و به این ترتیب تاج چند سالی را بدون بازی رسمی گذراند و بعد هم به تیمی میانهٔ جدولی تبدیل شد.

بعد از سپری شدن این دورهٔ کوتاه کم‌افتخار تاج دوباره، از سال‌های ۱۳۴۷ و ۱۳۴۸، به جایگاه اصلی خودش برگشت و با استفاده از نفرات جوانی چون علی جباری، کارو حق‌وردیان، منصور پورحیدری، ناصر حجازی، غلامحسین مظلومی، اکبر کارگرجم و جواد قرباب، که بعدها اسکلت اصلی تیم ملی را تشکیل دادند، در کنار بازیکنان باتجربه‌ای

نظیر پرویز قلیچ‌خانی و جلال طالبی به افتخارات زیادی دست پیدا کرد و این چنین تاج به دوران باشکوه خود نزدیک شد.

علی دانایی فرد در آخرین سال‌های حضورش در باشگاه تاج، به آبی‌ها قهرمانی در جام میلز هندوستان را هدیه کرد و بعد از سه دهه خدمت به تیم دوچرخه‌سواران و تاج از باشگاه جدا شد و برای کشف استعدادهای برتر کشور به آبادان سفر کرد.

تاج با مدیریت پرویز خسروانی به باشگاه مهمی در آسیا تبدیل شده بود و توانسته بود بعد از چند سال تلاش و کوشش بی‌حد و اندازه از محلی کوچک در خیابان سوم اسفند به یک کاخ باشکوه برسد و چندین مجموعه ورزشی بزرگ در سراسر کشور تأسیس کند. تنها در تهران باشگاه‌های نظام‌آباد، نازی‌آباد و میرداماد را تأسیس کرده بود. در سال ۱۳۵۱ در حاشیه بازی دوستانه تیم ملی با سانتوس برزیل، تیم تاج از اسطوره دنیای فوتبال، پله، دعوت کرد تا از امکانات باشگاه تاج در کاخ مرکزی بازدید کند.

باشگاه شاهین فرو پاشیده بود و باشگاه پرسپولیس - رقیب سنتی آبی‌ها - شکل گرفته بود. حالا تاج به تفکراتی جدید و ابتکارات خلاقانه‌ای نیازمند بود. تیمسار خسروانی برای پر کردن جای خالی علی دانایی فرد به سراغ زرادکو رایکوف - بهترین سرمربی تاریخ باشگاه - رفت و بعد از اتمام قرارداد او با فدراسیون فوتبال به عنوان سرمربی تیم ملی، او را سکان‌دار هدایت تاج کرد.